

festivalová recenzia - **hlavný program**

AMATÉRI

DIVADLO PETRA MANKOVECKÉHO

autorka recenzie: Tamara Vajdíková

predstavenie na festivale Dotyky a spojenia:

25.6.2024 v Martine

Apokalypsa bez (šťastného) konca

Festivalové predstavenia sú výnimočné. Niekedy sa to možno takmer stratí, inokedy nastanú technické problémy, či iné priestorové posuny a zmena domovského javiska sa stane omnoho výraznejšou. Čo ale v prípade site-specific diel? Často bývajú výnimočné, práve pre svoju jedinečnosť a neprenosnosť, spätosť s miestom, pre ktoré boli vytvorené. Dajú sa však odohrať na festivale? Počas druhého festivalového dňa sa o to pokúsilo divadlo DPM, ktoré na Dotyky a spojenia prišlo s ich *Amatérmi*. Inscenácia mala premiéru a pravidelne sa hráva v priestoroch bratislavského Pioru, a hoci pohybovo, či inscenačne, sa o toto miesto až tak neopiera, text autorky Lenky Garajovej bol napísaný práve preň. Prior sa v *Amatéroch* spomína často, je akousi spomienkou na časy dávno minulé, časy, v ktorých návšteva obchodného domu ešte bola pre ľudí veľkou udalosťou. Našťastie však ten bratislavský, na Kamennom námestí, nie je jediným Priorom na Slovensku. Aj martinské Obchodné centrum Galéria, pod ktorým sa v CO kryte predstavenie odohrávalo, ním kedysi bolo. Odpoveďou na otázku, či stojí za to prenášať site-specific dielo na festival, je teda v prípade *Amatérov* áno. Pre nás, Slovákov, starších, no aj niektorých mladších, je totiž Prior pojmom. Je to miesto, kam si ľudia chodili plniť svoje sny, hľadať, čo ich teší, jednoducho si bezmyšlienkovito užívať život. Miesto, kde na nich čakala budúcnosť.

Je rok 2164. Vo svete, kde je všetko dokonalé, Ona nemôže spávať a v noci sa jej sníva, že horí. Vo svete, kde už všetko vyriešila umelá inteligencia, On rieši nehody so svojou priateľkou. Vo svete, kde sú všetci šťastní, On chce byť výnimočný. Divadlo DPM nám v *Amatéroch* pod režijným vedením Šimona Ferstla sprostredkúva príbeh zdanlivo o budúcnosti, ktorý sa však omnoho viac týka nás, tu v súčasnosti. V priestore hrá hlasná hudba a traja herci (Lenka Libjaková, Jakub Jablonský a Tomáš Pokorný) stoja na fialových barových stoličkách a tancujú presne stanovenú choreografiu (Stanislava Vlčeková). Stoličky sú ich jediným kusom scénografie a jedinou rekvizitou. Vo svojich fialových kostýmoch (Laura Štorcelová), sprevádzaní hudobníkmi (Martin ISO Krajčír a Kriss Krimm) ako vytrhnutými zo Star treku, nám rozprávajú svoj príbeh. Hoci má text naratívnu, často dokonca repetitívnu povahu, inscenácia je dynamickým výrezom z úvah o tom, čo bude. Priestor je farebný

vdaka blikajúcim reflektorom a pripomína tak akúsi rave party, na ktorú si tri postavy prišli vybiť zlosť z nevydarených životov v dokonalom svete. Libjakovej postava vystrihnutá z japonského komiksu, s robotickou presnosťou opakuje, že túži iba spať, no nedarí sa jej. Jablonský vo svojej postave a svojich krkolomných fyzicky namáhavých pozíciách, často dolu hlavou, hovorí o vzťahu s priateľkou, ktorý by mal byť plný lásky, no nie je. A postava Tomáša Pokorného so živelnosťou v pohľade recituje, že v súdobom športe sa svaly stali prežitkom, že ani byť výnimočným športovcom dnes už nič neznamená. Nereagujú na seba, ich jediným spojením s inou bytosťou sú drobné interakcie s divákmi, ktorí sa celý čas môžu voľne pohybovať po priestore a tak sa často stane, že hercom „zavadzajú“. Aj text herci hovoria monotónne. Akoby sa stali umelo vytvorenými generickými hlasmi. Každý z nich využíva niekoľko pohybových vzorcov, ktoré však neustále narúšajú. Snažia sa splynúť s hudbou, tancovať tak, ako hrá. V skutočnosti však len večne, bez konca, blúdia po priestore, striedajú polohy, rozprávajú sami pre seba a neustále hľadajú to, čo by podľa pravidiel súdobej spoločnosti predsa mali dávno mať – šťastie.

Mať všetko totiž, ako nás *Amatéri* presviedčajú, ešte neznamená byť šťastný. Ani v roku 2164, keď umelá inteligencia vyriešila všetky svetové problémy. Ani vo svete, v ktorom nič nie je nemožné a všetko je dokonalé. Milovať môžete kohokoľvek. Ale ako zabezpečí umelá inteligencia, aby ten človek miloval vás? Mať môžete čokoľvek. Ale ako zabezpečí umelá inteligencia, aby vás to tešilo? Ako zabezpečí, aby ste sa nehádali? A dá vám zmysel života? To je len výber z otázok, ktoré mi počas martinského predstavenia bežali hlavou. Mne, obyčajnej diváčke z roku 2024, ktorá sa akosi nedopatrením ocitla v čase o stoštyridsať rokov dopredu. Inscenácia *Amatéri* sa snaží na tieto otázky odpovedať. Je úvahou, takmer čapkovskou, o tom, kam povedie neustále zlepšovanie možností a schopností človeka. Budeme žiť slnkom zaliaty život niekde na pláži a s drinkom v ruke? Zdá sa, že divadlo DPM nám napovedá, že nie. Teda aspoň nie tak úplne. *Amatéri* sú len úvahou, myšlienkou, hádaním. Sú našim súčasným R.U.R. Sú utópiou, z ktorej sa stala dystópia, či možno až apokalypsa a život po nej, no bez šťastného konca. Ale sú aj dynamickou, modernou inscenáciou, ktorou nás títo tvorcovia, opäť, tak, ako to má vo zvyku, nútia zamyslieť sa. Tento raz nad tým, čo nás robí skutočne šťastnými. A keď nás opäť „vypustia“ z Prioru von do skutočného sveta, nechajú nás v pokoji šťastie hľadať, nachádzať, ale aj strácať. Lebo o tom život je. Teda aspoň tu, v roku 2024. Postavy z príbehu svoj šťastný koniec nedostali. Ale my ešte stále máme šancu.